

הכנסת העשרים-וחמש מושב שלישי

פרוטוקול מס' 216 מישיבת ועדת העלייה, הקליטה והתפוצות יום שני, ג' בחשוון התשפ"ה (04 בנובמבר 2024), שעה 10:13

סדר היום:

קידום זכויות אסירי ציון יוצאי אתיופיה, ביוזמת חברת הכנסת צגה מלקו

נכחו:

חברי הוועדה:

עודד פורר – היו״ר צגה מלקו

מוזמנים: גלית כהן

ממונת אסירי ציון ומנטרלים מצירנוביל, משרד העלייה והקליטה

ממונה בכיר, ייעוץ משפטי, משרה העלייה והקליטה מתנאל מזור

מנהל אגף קהילות, משרד העלייה והקליטה

חן דור מנהל פרויקט אתיופיה, הסוכנות היהודית הבטאמו יוסף

יוייר, ארגון אסירי ציון יוצאי אתיופיה

אסמרה אספאו סגן יו״ר, ארגון אסירי ציון יוצאי אתיופיה אשר טגאי אישטה

מזכיר, ארגון אסירי ציון יוצאי אתיופיה דגין קנדה מולה

גזבר, ארגון אסירי ציון יוצאי אתיופיה

נגטה בריהון דובר, ארגון אסירי ציון יוצאי אתיופיה מרשה מסגנאו מאיר

אסיר ציון, חבר, ארגון אסירי ציון יוצאי אתיופיה יהושע סאלי גטהון

חבר, ארגון אסירי ציון יוצאי אתיופיה נתן מנטסנות

חברה, ארגון אסירי ציון יוצאי אתיופיה מיטל זאודה

> ארגון אסירי ציון יוצאי אתיופיה אליהו טשומה

ארגון אסירי ציון יוצאי אתיופיה

ארגון אסירי ציון יוצאי אתיופיה ברהנו אטאקולט

פעיל למען אנשים שעדיין לא הוכרו כאסירי ציון, ארגון אסירי ציון יוצאי גדעון ברוך

אתיופיה

פעיל בסודן ואתיופיה, ארגון אסירי ציון יוצאי אתיופיה בן אל זמינה אייסו

> ארגון אסירי ציון יוצאי אתיופיה לינוי אולניק

חבר ועד, ארגון אסירי ציון יוצאי אתיופיה דגיי ברייהון אדיסו ביינסאו

פעיל אתיופי בגונדר

לא זכאי להכרה כאסיר ציון – מלק איילה

לא זכאי להכרה כאסיר ציון איינהו אבטה

– דודה של ענבר הימן שנרצחה וגופתה מוחזקת בשבי בעזה חנה כהן

טקלה ציקול

בני ווסה

טדסה מוציה

משתתפים באמצעים מקוונים:

המוסד לביטוח לאומי חדווה אבולעפיה

<u>מנהלת הוועדה:</u>

שלומית אבינח

רישום פרלמנטרי:

נועם כהן, חבר תרגומים

רשימת הנוכחים על תואריהם מבוססת על המידע שהוזן במערכת המוזמנים הממוחשבת. ייתכנו אי-דיוקים והשמטות.

קידום זכויות אסירי ציון יוצאי אתיופיה

<u>היוייר עודד פורר:</u>

שלום לכולם, אני מתכבד לפתוח את ישיבת ועדת עלייה, קליטה ותפוצות. היום ג' בחשוון תשפ״ה, 4 בנובמבר 2024. אנחנו ביום ה-395 מאז 7 באוקטובר, ו-101 חטופות וחטופים עדיין נמקים במנהרות 4 בנובמבר 2024. אנחנו לברכה, יצחק רבין. אנחנו חמאס. היום זה גם התאריך הלועזי להירצחו של ראש הממשלה לשעבר, זיכרונו לברכה, יצחק רבין. אנחנו מוצאים את עצמנו, לצערי, מציינים פה יותר מדי תאריכים בפתיחת המושב.

אני רק אומר שוב שאני מתפלל להוריד את כל התמונות האלה שמאחוריי. ולצערי, זה הרבה יותר מדי זמן, הרבה מעבר למה שחשבנו כשתלינו אותן מיד עם כינוס הכנסת אחרי 7 באוקטובר 2023. את רוצה לומר משהו!

חנה כהן:

כן, כן, כמה מילים.

: היוייר עודד פורר

בבקשה.

חנה כהן:

שמי חנה כהן, אני הדודה של ענבר הימן שחטופה בעזה. ענבר נחטפה ונרצחה במסיבת הנובה. 101 אסירי ציון נמצאים בשבי חמאס, בדיוק כמו פה. יש את אברה מנגיסטו. אברה מנגיסטו שהוא עשור, עשור אסירי ציון נמצאים בשבי חמאס, בדיוק כמו פה. יש את אברה מנגיסטו. אני פוחדת מאוד שהגורל שלנו בעזה. מה ממשלת ישראל עשתה בשביל להחזיר אותו? באמת אני שואלת. אני פוחדת מזה מאוד כי האנשים האלה ישבו בשקט ולא עשו בלאגן וככה התייחסו אליהם.

אני מבקשת מממשלת ישראל להחזיר את כל 101 החטופים, את החיים לשיקום ואת הנרצחים לקבורה. הבת שלנו זרוקה בעזה, אנחנו לא יודעים איפה היא, אין לנו מודיעין עליה, אני לא יודעת מה לקבורה. הבת שלנו זרוקה בעזה, אנחנו לא יודעים איפה היא, בארץ ישראל. החיים שלנו נגמרו, אנחנו נשאר מהילדה שלנו. הילדה שלנו ועוד 100 חטופים לא מתפקדים, אנחנו לא חיים. אני מבקשת מממשלת ישראל להחזיר את הילדה שלנו ועוד 100 חטופים שנמצאים בעזה, שלא יסגרו עשור כמו אברה מנגיסטו. תודה רבה.

: היוייר עודד פורר

תודה. כולנו עם אותה תפילה ורצון, ואין מילים פשוט.

הנושא של הדיון הוא קידום זכויות אסירי ציון מקרב יוצאי אתיופיה, זו ישיבה ביוזמתה של חברת הכנסת צגה מלקו. הכרה באסירי ציון היא מתוקף חוק תגמולים לאסירי ציון ובני משפחותיהם 1992. מי שאחראי על פי החוק על ביצוע החוק הוא שר העבודה והרווחה, זאת אומרת השר הממונה על הביטוח הלאומי. ההכרה עצמה היא באחריות משרד העלייה והקליטה, שהוא אמור להפעיל את הרשות הממלכתית להכרה באסירי ציון ואת ועדת הערר על החלטות הרשות. ולכל מי שהוכר כאסיר ציון או כהרוג מלכות מגיע מתן תגמול שמי שאחראי על מתן התגמולים האלה זה הביטוח הלאומי.

הנתונים שאנחנו קיבלנו הם קצת לא כל כך תואמים, אבל אני כן אומר אותם. מנתוני משרד העלייה והקליטה עולה כי עד היום הוכרו על ידי הרשות 522 יוצאי אתיופיה כאסירי ציון או הרוגי מלכות לאחר שהוכיחו את עמידתם בדרישות החוק להכרה בהם, 385 מתוכם עדיין חיים בארץ. ארגון אסירי ציון, משפחות והרוגי מלכות ונעדרים יוצאי אתיופיה, מי שפנה לחברת הכנסת מלקו ליזום את הדיון ציין כי 383 הוכרו כאסירי ציון, 450 הגישו בקשה להכרה, ו-172 אסירי ציון שהוכרו ונפטרו.

כמו כן קיימים כאלה שטרם הגישו את הבקשה להכרה למרות שהיו פעילים וישבו בכלא. עלתה טענה שהקריטריונים שנקבעו בחוק להכרה באסירי ציון לא מתאימים בהכרח לקהילת יוצאי אתיופיה ושהליך ההכרה נמשך זמן רב ובינתיים אנשים נפטרים. יש כאן שני דברים שצריך לחלק אותם, אחד זה נושא הקריטריונים ושינוי קריטריונים ככל שנדרש והאם הם מותאמים או לא מותאמים. הדבר השני הוא משך הזמן, בכל כמה זמן מתכנסת הוועדה וכמה זמן לוקח להכיר באסיר ציון, והאם ישנו סיוע בירוקרטי

למי שמעוניין להגיש בקשה, והאם הממשלה דוחפת להגשת בקשות או שהיא בסך הכול יושבת כפסיבית בענייו הזה.

חברת הכנסת מלקו, בבקשה.

צגה מלקו (הליכוד):

תודה רבה, אדוני היושב ראש. באמת, יושב הראש, אני יודעת כמה זה חשוב לך, ההשתלבות של יוצאי אתיופיה, אני רואה את זה בוועדות פה מאז שאני בכנסת. אתה מקיים, באמת, אין שבוע שלא קיימת נושא של יוצאי אתיופיה. אני מאוד מעריכה את זה, ולמרות שהתחלת לא רק בתור חבר כנסת, התחלת את זה בתור מנכ״ל משרד הקליטה בתקופה שלך, באמת אני זוכרת את זה.

גילוי נאות: אני בת לאסירי ציון. אבא שלי נפטר לפני 22 שנה בירושלים; אימא שלי תיבדל לחיים ארוכים. לפני כ-23 שנה, אבא שלי וחבריו – תשעה אנשים – הקימו את ארגון אסירי ציון, שנה לאחר מכן ארוכים. לפני כ-23 שנה, אבא שלי נפטר פנו אליי ואני התנדבתי שנים רבות בארגון. אני רוצה לציין פה את ארגון אבא שלי נפטר. כשאבא שלי נפטר פנו אליי ואני התנדבתי שנים רבות בארגון. אני רוצה לציון פה את ארגון אסירי ציון או אסירי ציון של יוצאי אתיופיה, בכלל בתודעה שלנו היה רק להגיע לירושלים. ציונות ויהדות, ואף אחד לא יודע מה יחכה לו, יש ארגון אסירי ציון, יש זכויות לאסירי ציון או להרוגי מלכות. לא, שום דבר.

לכן כל המסע התארגן על ידי הקהילה, כמובן בסיוע של מוסדות מדינת ישראל, קרי מוסד ואנשי ביטחון, אבל מאז שהגענו לפה והבנו שיש דבר כזה, אנשים התחילו להגיש בקשה, למלא את הטופס, אבל הטופס לא תואם, לא מתאים ליוצאי אתיופיה. כי בטופס יש שאלות, לדוגמה, שאלות באיזו תנועת נוער אתה היית שותף. אצלנו זה לא כמו מזרח אירופה, משהו התארגן, ולכן הדבר הזה פגע בהמון אנשים, לפעמים אפילו אנשים יצאו למסע ביחד והיו בכלא ביחד ובחלקם הכירו ובחלקם לא. זה פשוט מטעם של למלא את הטופס, הבירוקרטיה, זה בראש ובראשונה. כי אין את המודעות הזאת, כי באמת התרבות בנויה לא במוסדות, טפסים, לקבל. וגם מאז שהגענו, באמת כל דבר לא קל, לכן זה פגע.

אתה רואה שקבוצה מסוימת יצאה דרך סודן, דרך גייבוטי. דרך אגב, אני רוצה לציין, העניין של אסירי ציון, זה בעלייה של שנות ה-80 ושנות ה-90. חלקם באתיופיה עצמה, בגונדר, באדיס, בכמה מקומות, חלקם בגייבוטי, בסודן, בדרום סודן ובכמה מדינות. זה ככה, כל אלה שהם אסירי ציון, לפחות בממוצע בין 35 ל-30 שנה בארץ. לכן הטופס בעצמו לא משקף את אורך החיים, את הפעילות הציונית של הקהילה.

בנוסף לזה, מבחינת הזכויות, מבחינת הביטוח הלאומי, עדיין יש בעיה של הנגשת מידע. ברגע שיש בעיה של הנגשת מידע, אנשים לא ניגשים לקבל את הסיוע ואף אחד לא נותן מידע וכאילו מי ששם בשושו, הולך, אם לא, גם זה סיפור. ודבר כזה, באמת, במיוחד, בואו נתחיל מזה, להכיר בהם. מההתחלה, בטופס יש בעיה, לקונה, צריך לתקן אותו. הטופס לא מתאים ליהודי אתיופיה, הטופס, צריך לתקן אותו.

<u>: קריאה</u>

טופס של ביטוח לאומי!

<u>צגה מלקו (הליכוד):</u>

לא, טופס של הגשה, משרד הקליטה.

: היוייר עודד פורר

טופס ההגשה הוא של ביטוח לאומי.

צגה מלקו (הליכוד):

לא, לא, לא, לקבל הכרה. לא, הטופס. הוועדה נמצאת במשרד הקליטה. למשל, אני ועוד אחד נלך להגיש - - -

<u>היו"ר עודד פורר:</u>

אבל תביעת ההכרה עצמה!

היא של ביטוח לאומי.

צגה מלקו (הליכוד):

לא.

:גלית כהן

היא מוגשת אלינו.

: היוייר עודד פורר

הוועדה היא של משרד הקליטה, הטופס עצמו הוא טופס של ביטוח לאומי.

:גלית כהן

הטופס עצמו של ביטוח לאומי, חברת הכנסת צגה.

צגה מלקו (הליכוד):

נכון, נכון, אבל מגישים אותו למשרד הקליטה.

: היוייר עודד פורר

כן.

<u>גלית כהן :</u>

נכון מאוד.

צגה מלקו (הליכוד):

הטופס בעצמו לא תואם ליוצאי אתיופיה בכלל. העניין של הציונות, אתה יודע, אסירי ציון שתיקח מאירופה וההתארגנות שלהם, הפעילות שלהם שונה ממה שאצלנו היה, זה מה שאני רוצה להגיד.

<u>היוייר עודד פורר:</u>

תודה רבה. תראו, יש הרבה מאוד מוזמנים פה בדיון ובסוף הזמן שלנו מוגבל וכן חשוב לי לשמוע את משרדי הממשלה כדי לצאת עם איזשהו משהו. אני רוצה לתת לנציגים, אני קיבלתי פשוט את השמות של הנציגים מהארגון ואחרי זה אני רוצה לתת למשרדי הממשלה להתייחס, שיוכלו גם להתייחס לדברים שנאמרים כאן.

נתחיל עם אסמרה אספאו, יושב ראש ארגון אסירי ציון יוצאי אתיופיה, בבקשה.

: אסמרה אספאו

בוקר טוב לכולם, שמי אספאו אסמרה, אני יו״ר ארגון אסירי ציון. אני מברך באמת את המעמד הזה שאנחנו מגישים את מה שיש לנו באופן מרוכז לאנשים שיכולים כן לתת תשובה חד פעמית על מנת לחסוך לנו את הסבל הרב שיש בתוכנו. ולכן, ממש כפי שחברת כנסת צגה פנטהון הציגה את הדברים, יש לנו המון בעיות שהן יוצאות מעצם קבלת הטופס או שלנו אין קריטריון שמתאים לקבוע את ההכרה בנו.

מה שנקבע או ההכרה שאנחנו מקבלים היא על פי טעמים של עולים אחרים בכלל, ולא התייחסו, ככה אנחנו מבינים, לעומק הבעיה שלנו, לתנאים. אנחנו היינו בתנאים שונים בכלא ממקום אחר, מאזורים שונים, למשל, אפילו בתוכנו יש הבדל. יש כאלה שהיו בכלא באתיופיה ובקניה וסודן וגייבוטי, לכל אחד יש.

ולכן הוועדה שקובעת, היא לא מקבלת את המידע של האתיופים ומתייחסת לפי הבעיות שלהם, אלא אנחנו מרגישים שיש קצת צורך להתחשב במה שאנחנו עברנו.

: היוייר עודד פורר

ברור.

: אסמרה אספאו

והכי חשוב, הקריטריון שצריך להיות מותאם לצרכים שלנו ולא לצרכים של עדות אחרות.

: היוייר עודד פורר

למשל? תתן דוגמה.

אסמרה אספאו:

למשל הקריטריון של איפה לקחת את הטיפול ובאיזה בית חולים היית ואיפה נשפטת ואם יש לך חומר שמוכיח שאתה היית בכלא. הדברים האלה, אין בית משפט מסודר ששפט אותנו שם והכול היה במדבר ומחנות. איפה? מי טיפל בנו? יש כאלה גם שרק בורא עולם הצילו אותם, אף אחד לא הגיע אליהם. ולכן לבקש את הדברים האלה, זה לא ממש - - -

<u>: היוייר עודד פורר</u>

ברור.

צגה מלקו (הליכוד):

אדוני היושב ראש, סליחה, אני אחדד. תראה, יש חלק שהיו בכלא שהשתחררו ויש להם תעודה, ויש הרבה שהיו בכלא ואין כלום.

<u>: היוייר עודד פורר</u>

כן, כן, ברור.

צגה מלקו (הליכוד):

כן, זאת בעיה.

: היוייר עודד פורר

מכיר את הבעיה. יצא לי לטוס פעם עם חבר הכנסת אברהם נגוסה, יצא לנו לטוס לארצות הברית. ובטיסה חזור מוושינגטון, היינו הוא ואני, והיינו צריכים לטוס עם קונקשן. זאת אומרת, לטוס מוושינגטון, אני חושב שזה היה לקנדה ואז מקנדה לישראל. מגיעים לשדה התעופה בארצות הברית, הכול ממוחשב, אני חושב שזה בריך להעביר את הדרכון שלך במחשב. מה תאריך הלידה שהיה רשום אצל נגוסה?

צגה מלקו (הליכוד):

בטח, גם אני, אפס-אפס.

<u>היו"ר עודד פורר:</u>

00/00/00. אין דבר, המחשב לא מכיר את התאריך הזה. אנחנו נתקענו שם, עד שהצלחנו לדבר עם מישהו, רק בגלל על הסיפור הזה של התאריך, כך שאני מכיר את הסוגייה הזאת.

צגה מלקו (הליכוד):

גילוי נאות, גם אני אפס-אפס.

: היו"ר עודד פורר

כדאי לך לשנות את זה, אחרת תיתקעי בארצות הברית מתישהו.

אסמרה אספאו:

תקופת המאסר גם היא בעיה.

: היו"ר עודד פורר

ברור, ברור, אני מבין, כל הסיפור של תאריכים מדויקים הוא בעייתי. תודה רבה. אשר טגאי, בבקשה.

אשר טגאי אישטה:

שלום, בוקר טוב לכולם. קודם כול, אני מודה ליושב ראש, לחברת הכנסת צגה וגלית, היא תורמת המון לקהילה, לעדה. שמי אשר, סגן יושב הראש ארגון אסירי ציון. אני רוצה לציין קודם כול, מאוד קשה לראות את התמונות האלה ואת המילים שהיא אמרה, האישה הזאת. המילים, הן בורחות לי, לשמוע, לזכור בגלל מה שהולך היום במדינה שלנו.

אני רוצה להתייחס, על הקריטריון דיברו גם חברת הכנסת וגם היושב ראש, לגבי ביטוח לאומי. הביטוח הלאומי, משהו שלא ברור, לא מובן בכלל. אדם שהוא בן הזוג, לאחר שהוא נפטר, ישר שוללים לו את דמי התשלום שהיו לו. לגבי אלה שקיבלו הכרה ואין להם שום משהו שזה יכול לתת להם, לשפר אותם, משהו, קודם כול שאף אחד לא פעל בשביל שמדינת ישראל תכיר בנו ותתן לנו משהו על הפעילות שלנו. אבל אם זה כבר, אז למה צריך להיות משהו שזה הכול לא ברור, לא מרצה, משהו לא תקין בכלל.

<u>: היו"ר עודד פורר</u>

כשמישהו רוצה להגיש בקשה, מי מסייע לו במילוי הפרטים!

<u>אשר טגאי אישטה:</u>

בדרך כלל באופן פרטי. אחד הדברים שמכשילים אותנו זה שזה באופן פרטי. בגלל חוסר המודעות והשפה ונכשלים. לתקן את זה, להחזיר את זה שוב בשלב השני - - -

: היו"ר עודד פורר

קשה מאוד, ברור. תודה רבה.

אסמרה אספאו:

אפשר להגיד מילה!

<u>היו"ר עודד פורר:</u>

מילה בקצרה, כי אני פשוט רוצה להספיק שנציגי הממשלה יענו.

אסמרה אספאו:

בדיוק פה הצומת שאנשים נכשלים בו. אנשים שהיו בכלא, שאנחנו מכירים אותם, שהיו איתנו אפילו, בגלל מילוי טופס שיש טעות, על זה יש כאלה שלא הוכרו של 20 שנה ו- 30שנה.

: היוייר עודד פורר

ברור, תודה. דגין?

<u>דגין קנדה מולה:</u>

אני דגין מולה, אני באתי מנתיבות. ממש תודה רבה, יושב ראש ועדת העלייה והקליטה, וחברי הכנסת, ד״ר צגה, כולם. מה שציינת, ממש על המספרים, עולה ויורד. אסירי ציון, רק את השם יש לנו. הוכרנו על ידי משרד הקליטה, אסירי ציון. רק הוכרנו, תעודת הוקרה קיבלנו ממשרד הקליטה.

מיצוי הזכויות שלנו ממש נמוך מדי, לא מכירים בנו. אומר ביטוח לאומי, אנחנו הולכים לוועדה, הוועדה לא מסתכלת, לא יודע למה. כל אחד ששאל את האנשים, לפי השלמת הכנסה הם מקבלים.

<u>: היוייר עודד פורר</u>

מה ההרכב של הוועדה! מי הם חברי הוועדה!

<u>דגין קנדה מולה:</u>

ועדות רפואיות.

: היו"ר עודד פורר

לא, אני מדבר על הוועדה של משרד העלייה והקליטה, מה הרכב הוועדה!

<u>: גלית כהן</u>

בראש הוועדה עומד יושב ראש שהוא שופט בדימוס, בוועדת הרשות יושב השופט חנן אפרתי, וחברי ועדה שהיו פעילים באותה תקופה, רובם אנשי מוסד וכאלה שיודעים את הפעילות הציונית שהייתה באותה תקופה.

צגה מלקו (הליכוד):

מי מבני העדה נמצא שם בין העדה?

<u>: גלית כהן</u>

סיסאי מקונן, מתיקו בוגלה ונגה אקלה.

צגה מלקו (הליכוד):

כל כמה זמן הוועדה יושבת!

:גלית כהן

הוועדה יושבת בהתאם לצורך שמגיעים התיקים אליה. אין מצב שתיקים יחכו לנו.

צגה מלקו (הליכוד):

כמה זמן בממוצע מחכים?

<u>: גלית כהן</u>

היום יכולים לחכות אפילו משהו כמו ארבעה שבועות, גג.

צגה מלקו (הליכוד):

חודש?

<u>: גלית כהן</u>

חודש מספיק, היום כן.

<u>היוייר עודד פורר:</u>

טוב. רגע, אני אתן לו לסיים ואז אני אתן לך להתייחס לדברים.

דגין קנדה מולה:

אדוני היושב ראש, מהעדה האתיופית שהוכרו כאסירי ציון שלא קיבלו את הזכויות שלהם כאסירי ציון, הם נפטרו. וגם שאנחנו לא מוכרים, - - - כמו שכולם, 66% אנחנו מקבלים. היינו מקבלים 100%, אני לא יודע למה הורידו אותו, 66% עדיין מקבלים. וגם הכנסות מאסירי ציון, כמו שאנחנו לוקחים הלוואה, יש בן אדם שעובד שלוש שעות, ארבע שעות; ואם עבדת בלי שאנחנו מישהו יודע, הוא מקבל קנס, 30,000, הם נמצאים בבוץ.

אדוני היושב ראש, מיצוי הזכויות שלנו, תשקול את המשקל שלצידנו, למען המדינה, כל המשפחה, הילדים שלנו, הם נלחמים במדינת ישראל בשוויון. אבל בזכויות של אסירי ציון יורידו אותנו מתחת לנעליים.

: היוייר עודד פורר

ברור, תודה רבה. משרד העלייה והקליטה.

<u>גלית כהן :</u>

שלום לכולם. קודם כול, אני שמחה לראות אתכם כאן ואני אגיד בכנות שכל הדברים שנאמרו פה על ידי חברי היקרים, יש בהם הרבה הרבה אמת, ואני חיה אותם כל יום. אבל אני רוצה לעשות הפרדה ברורה בין משרד העלייה והקליטה למוסד לביטוח לאומי.

אתם יודעים, החוק הרי בנוי משני נדבכים. האחד, אנחנו, משרד העלייה והקליטה הוא זה שאחראי, הרשות לאסירי ציון על ההכרה באסירי ציון, והשני זה הנדבך של מתן התגמולים שבעצם הביטוח הלאומי אחראי עליהם. יש פה הרבה השגות והרבה טרוניה לגבי המוסד לביטוח לאומי. יש פה נציג של הביטוח הלאומי?

<u>: היוייר עודד פורר</u>

יש, בזום. תכף, אנחנו נעבור אחד אחד. אני אסיים איתכם ואז אני אעבור לביטוח לאומי.

: גלית כהן

בסדר גמור. מצוין. עכשיו, לגבי מה שנאמר כאן לגבי כל מה שקשור בהכרה של אסירי ציון, שזה תחת אחריותנו, אני יכולה להגיד שיש דברים בטופס עצמו שיכול להיות שהם לא מותאמים, למשל באיזו תנועת נוער היית, אבל אתם מבינים שלא על זה קם ונופל דבר בוועדה עצמה. כי ועדת הרשות שמתכנסת, הרי יושבים באנשים מומחים, מומחי תוכן, מומחים למה שקרה, מומחים למציאות שהייתה.

: היוייר עודד פורר

סליחה, אני אלך איתך לפרוצדורה. יש ועדה שזו בעצם הרשות לאסירי ציון.

:גלית כהן

נכון, נכון.

<u>היוייר עודד פורר:</u>

שמעליה יש ועדת ערר בראשות שופט.

:גלית כהן

לא, בשניהם.

<u>היו"ר עודד פורר:</u>

בשניהם זה בראשות שופט!

:גלית כהן

שניהם.

<u>היו"ר עודד פורר:</u>

אוקיי. האם באחת הוועדות האלה יושב נציג שהוא נציג ציבור מקרב הקהילה!

<u>: גלית כהן</u>

לא. חברי הוועדה הם מקרב הקהילה.

צגה מלקו (הליכוד):

הם לא נציגי ציבור.

:גלית כהן

הם לא נציגי ציבור, נכון.

<u>: קריאה</u>

סליחה שאני מתפרץ פה.

<u>: היוייר עודד פורר</u>

לא, לא, אתה לא מתפרץ, סליחה, אתה לא מתפרץ. אני רוצה שנייה להבין, הרכב הוועדה בעצם כולל את מי שהשר מינה כשהכוונה היא בעצם לפעילים שהם רלוונטיים לעניין?

<u>: גלית כהן</u>

פעילים שפעלו באותה תקופה בזירה הרלוונטית במציאות שהייתה ומכירים את המציאות שהייתה.

<u>היוייר עודד פורר:</u>

אוקיי. ונציג לארגון אין בוועדה.

<u>: גלית כהן</u>

לא.

<u>: היוייר עודד פורר</u>

כמשקיף!

<u>: גלית כהן</u>

לא, לא שידוע לי.

<u>היו"ר עודד פורר:</u>

הייתה פנייה כזו?

לא הייתה פנייה כזאת.

: היו"ר עודד פורר

יש מניעה להוסיף משקיף כזה! אם אני לא טועה, בוועדות דומות אחרות של הכרה יש מעמד לארגונים.

<u>גלית כהן:</u>

מדובר פה בוועדות סטטוטוריות משפטיות. עכשיו, תראו, מי שנמצא בתוך הוועדות וגם חבריי שיושבים כאן, הרי כולם יודעים, הוועדות האלה הן ועדות שהדיונים שמתנהלים בתוכן והמקרים שמגיעים אליהן הם מקרים מאוד מאוד פרטניים. אני לא יודעת איך אנחנו יכולים לשלב נציג שישב וישקיף על הוועדה. הרי מדובר בנשים שהסיפורים שם הם כאלה שאפילו הפרוטוקולים שלהם לא יוצאים ונשארים ברשות עצמה, כאלה שאנחנו לא יכולים לחשוף. אני לא יודעת אם זה נכון לנו שיגיע נציג מטעם העדה שהרבה אנשים שמגיעים לוועדה עצמה מבקשים שהסיפור ישאר בתוך הוועדה, לכן אני לא יודעת איך זה יכול מה שנקרא לצאת לפועל.

צגה מלקו (הליכוד):

אני רוצה להתייעץ פה. לפי דעתי, גלית, מה שאת אומרת, זה לא נראה לי תקין. כי אני מכירה את הגוף הזה יותר מ-20 שנה, כמו שציינתי. לא יכול להיות שלא יהיה נציג ציבור. מה שאת מדברת, למשל יש ארגון אסירי ציון. אצלנו, א', כולם מכירים את כולה, קהילה. שנית, רובם עברו אותם בעיות. לכן, אם מישהו יבוא, נציג ציבור מהארגון והוא יוציא את הסודות, מה שסופר על האדם, זה לא נכון. בעיניי, לא נכון, זה חוסר אחריות לדעתי רק לא לשתף את הקהילה, חובה לשתף. מה שקורה עד היום, רוב הבעיות, לא רק אצלכם, אני רוצה להגיד לך, זה לא באופן אישי, בכל מקום, הקהילה לא שותפה לה. לכן צריך להיות מישהו, נציג.

: היוייר עודד פורר

יושב אחד הנציגים, יושב מישהו שהוא אסיר ציון, שהיה אסיר ציון.

<u>: גלית כהן</u>

חברי הוועדה בדרך כלל הם אסירי ציון גם, זה יצא ככה. כאלה שנעצרו, היו בכלא, שילמו את המחיר, כמו כולם ורבים אחרים, והם נמצאים בוועדה.

צגה מלקו (הליכוד):

עדיין הם לא נציגי ציבור.

<u>היוייר עודד פורר:</u>

אוקיי, אבל אלה אנשים שמכירים בעצם?

:גלית כהן

הם מכירים את המציאות, הם אנשי מוסד שפעלו, פעלו בתוך הקהילה ופעלו מחוץ לקהילה ופעלו תחת מוסד.

צגה מלקו (הליכוד):

יש מקום לנציג ציבור. לדעתי, יש מקום לנציג ציבור. אנשי מקצוע, אנשים שעברו, אנשי מוסד לשעבר, כל הכבוד להם.

חברת הכנסת צגה, אני ממש חולקת. מי שמכיר את הוועדה מבפנים - - -

: היוייר עודד פורר

זה לא דיון, בסדר, אמרת את עמדתך, שמעת את עמדתנו, אחרי זה הוועדה גם תתן את הסיכום שלה. אנחנו נסיים עם נציגי הממשלה, אם יהיה עוד מה להוסיף ויהיה לנו גם את הזמן, ניתן, אבל אני כן רוצה למצוא את הדיון הזה. אחרת, אתם יכולים לעשות דיון שכולנו נדבר, נגיד מה כואב לנו, נלך הביתה ונשאר באותו מצב. אני מנסה לקחת את המקום הזה, להתקדם איזשהו צעד אחד קדימה לפעם הבאה.

האם במשרד העלייה והקליטה יש דמות שהתפקיד שלה הוא לסייע בהגשת הבקשות לוועדה?

:גלית כהן

אני אגיד לכם. זה היה מאוד מאוד נושם ובועט בתקופה של חברת הכנסת פנינה תמנו שטה, שיצרנו קשר - - -

: היו"ר עודד פורר

מה זאת אומרת בתקופה שלה! היא עדיין חברת כנסת.

<u>: גלית כהן</u>

לא, היא עדיין חברת כנסת, אבל התכוונתי כשהיא הייתה שרה אצלנו. גם עכשיו, אבל פשוט בגלל המלחמה, הרבה דברים קצת מה שנקרא - - -

צגה מלקו (הליכוד):

גלית, תגידי אין, מה!

<u>: גלית כהן</u>

לא, אבל יש, כי התחלנו תהליך.

צגה מלקו (הליכוד):

רגע, רגע, אסירי ציון לא התחילו בתקופה שפנינה הייתה שרה, זה התחיל מזמן. לא נכון, זו מריחה.

<u>היוייר עודד פורר:</u>

שנייה, צגה, לא לכעוס.

<u>גלית כהן :</u>

לא, זו לא מריחה, אני יכולה להביא לך נתונים.

צגה מלקו (הליכוד):

- - - אבל לא היה

<u>היו"ר עודד פורר:</u>

אבל תני לה רגע, אני לא מצליח. את מכירה את הנושא, אני רוצה ללמוד אותו, אני יכול! בבקשה.

אני אלמד אותך מהמקום שלנו. הקמנו דיון, עשינו מספר מפגשים, הבאנו יד מכוונת שתלווה את כל העולים ואת כל אסירי ציון, אלה שרוצים להגיש בקשה עוד לפני שהם אסירי ציון.

: היוייר עודד פורר

זה קיים היום! היום אם מישהו רוצה להגיש בקשה!

:גלית כהן

ומי שהוביל את זה, זה המוסד לביטוח לאומי. אנחנו צריכים לשאול את חדווה.

<u>היו"ר עודד פורר:</u>

לא, אני שואל דווקא בגלל שזה בחלק שלכם. המוסד לביטוח לאומי הוא השלב השני, השלב הראשון הוא השלב של ההכרה.

:גלית כהן

לא, אבל אנחנו - - -

מתנאל מזור:

זה מוגש קודם לביטוח הלאומי ואז זה מגיע אלינו.

:גלית כהן

לא, זה לא מוגש *- - -*

: היוייר עודד פורר

מי אחראי על ההכרה!

<u>: גלית כהן</u>

אנחנו, משרד העלייה והקליטה.

<u>: היוייר עודד פורר</u>

אני שואל עוד פעם, אתם משרד העלייה והקליטה, קיבלתם את האחריות על ההכרה, האם במשרד העלייה והקליטה, מאחר שאתם אחראים על ההכרה, יש מישהו שמסייע בידי אסירי ציון להגיש את הבקשה!

<u>: גלית כהן</u>

כרגע הם מגישים באופן פרטני. אין כרגע מישהו שאני מכוונת אותם לגשת לאדם ספציפי שיסייע להם להגיש את הבקשה.

<u>היוייר עודד פורר:</u>

למה לא! אני מניח שיש פה פער שפתי, אנחנו מדברים גם על עולים מאוד מאוד ותיקים, אנחנו מדברים על אירועים באמת שקרו לפני הרבה מאוד שנים.

<u>גלית כהן :</u>

נכון.

: היו"ר עודד פורר

כלומר, בדרך כלל יש פה גם פער שפתי, יש פה גם פער גילאי.

:גלית כהן

אבל אתה יודע, חבר הכנסת עודד פורר, אנחנו דיברנו על זה גם כשאתה היית מנכ״ל, ואני זוכרת שפניתי אליך וגם אמרתי לך, הקהילה הזאת, כשהיא מגישה את הבקשות היום, יש גם דור צעיר שמלווה אותם. זה לא שמגיש לי עכשיו סבא שמגיש, בן 70.

: היוייר עודד פורר

נו, מה הבעיה שיהיה - - -

:גלית כהן

לא, יש להם ילדים. מבחינת השפה, יש ילדים שעוזרים להם.

: היו"ר עודד פורר

סליחה, אני שואל, בכל משרד העלייה והקליטה אפשר למצוא מישהו דובר אמהרית שיוכל לסייע!

<u>: גלית כהן</u>

הדבר מבורך, זאת עצה נהדרת.

: היוייר עודד פורר

נו, למה אתם לא עושים?

:גלית כהן

בסדר, אם וכאשר נידרש - - -

<u>היו"ר עודד פורר:</u>

מה שאמרת קודם קצת הטריד אותי, אני אגיד לך למה. כי השתמע מזה שכאילו כשהייתה שרה שהיא מקרב יוצאי אתיופיה כן היה.

:גלית כהן

לא, זה לא בגלל שהייתה מקרב.

צגה מלקו (הליכוד):

לא היה, אף פעם לא היה.

:גלית כהן

הנה, הבטאמו יושב פה לידי.

צגה מלקו (הליכוד):

אבל הבטאמו לא עובד משרד הקליטה, גלית, לא היה. תגידו לי, היה מישהו שליווה אתכם!

: דגין קנדה מולה

הבטאמו, גם כתבתי לו מכתב.

צגה מלקו (הליכוד):

רגע, מישהו ליווה אתכם!

: היוייר עודד פורר

רגע, סליחה, זה לא משפט, חברים, זה לא משפט. מאוד פשוט, אני מבקש עובד משרד העלייה והקליטה דובר אמהרית שזה יהיה התפקיד שלו, עם מספר טלפון, מופנה דרך הארגון שיודעים, עכשיו מגיע אדם פלוני אלמוני, רוצה להגיש בקשה, תרים טלפון לעובד הזה, הוא יסייע בידך בהליך הגשת הבקשה.

<u>: גלית כהן</u>

קודם כול, הבקשות הן פרטניות, במידה שאנחנו נתקשר, זה רק יהיה בתנאי שאנחנו נתקשר למי שמבקש את הבקשה ונשאל אותו אם נכון לו לשתף את הבקשה בעוד אדם נוסף שיסייע לו במילוי הטופס.

: היוייר עודד פורר

לא, הוא צריך לדעת שיש לו את הזכות הזו.

<u>: גלית כהן</u>

בוודאי.

צגה מלקו (הליכוד):

זכות לבחור.

: היוייר עודד פורר

וזה צריך להיות משהו מובנה.

<u>גלית כהן:</u>

אני אשמח שגם הבטאמו ייכנס פה לנושא וידבר ויספר לכם מה עשינו.

: היוייר עודד פורר

אני אתן לו גם להתייחס, תכף, אל תדאגי. הוא הסוכנות היהודית, תכף, בסדר.

:גלית כהן

סבבה, זה לא שלא נעשו דברים.

צגה מלקו (הליכוד):

תשמעי, גלית, מה שאת אומרת, זה באמת מצער אותי. קודם כול, אני מכירה את הגוף, דבר כזה לא היה ולא קיים, תגידו את האמת. להבא נתקן, אני מסכימה. זו נקודה אחת. נקודה שנייה, תשמעו, אחת הבעיות גם, יש פער בלוח השנה של אתיופיה ולוח השנה של המערב.

<u>: קריאה</u>

הגרגוריאני.

צגה מלקו (הליכוד):

הדבר הזה גורם לבעיה המון. לכן, למה משרד הקליטה לא יגיד, אוקיי, עד היום לא היה לנו, מהיום נסייע! למה להתווכח! בתקופה הזאת היה, בתקופה - - -

:גלית כהן

אבל זה לא נכון שלא היה, התחלנו תהליך ואנחנו נמשיך אותו.

צגה מלקו (הליכוד):

לא היה, לא היה. תתקנו, אני מוכנה לשמוע.

<u>: גלית כהן</u>

אנחנו נעבוד על זה יותר.

צגה מלקו (הליכוד):

או שאת האפשרות הזאת לאפשר להם. לא יכול להיות, בתקופה הזאת היה, דבר שלא היה ולא קיים.

<u>: גלית כהן</u>

לא אמרתי בתקופה הזאת היה, אמרתי לפני כשנה בערך התחלנו תהליך, זה מה שאמרתי.

: היוייר עודד פורר

יש לי שאלה. בוועדת הערר, מופיע שם נציג לשר העלייה והקליטה.

:גלית כהן

נכון.

<u>: היוייר עודד פורר</u>

מיהו נציג השר היום?

<u>: גלית כהן</u>

אייל כץ.

: היוייר עודד פורר

מקרב עובדי המשרד!

<u>גלית כהן:</u>

נכון מאוד.

: היו"ר עודד פורר

אוקיי. טוב, אני אתייחס בסיכום שלי לנושא נציג הציבור והנציגויות בוועדה.

ביטוח לאומי. חדווה, כמה זמן לוקח לביטוח הלאומי לאשר בקשה!

: חדווה אבולעפיה

בוקר טוב. אתם רוצים שאני אסביר או שאתם רוצים שאני אענה על שאלות?

: היוייר עודד פורר

אני רוצה שקודם כול תציגי את עצמך לפרוטוקול, ותתייחסי לנושא. כשהשאלות שאותי מעניינות הן אלו: אחת, לגבי הקריטריונים עצמם בהכרה וכמה כסף בעצם מקבל כל מי שמכירים בו. שתיים, מה משך הזמן שלוקח להכיר, אחרי הכרה של משרד הקליטה כמובן?

חדווה אבולעפיה:

בסדר גמור. בוקר טוב, אני חדווה אבולעפיה, אני עובדת ביטוח לאומי ומטפלת בנושא אסירי ציון, מרכזת את נושא אסירי ציון כבר עשר שנים, אני עובדת בשיתוף עם גלית ממשרד הקליטה. אחרי שאסיר ציון מוכר במשרד הקליטה, מועבר לביטוח הלאומי, אליי, ההכרה וסעיף ההכרה שהוא מוכר. מרגע זה אני מתחילה לטפל בשיתוף מחלקה שמטפלת בכל התיקים של אסירי ציון בשוטף ובאסירי ציון החדשים.

זה אומר שברגע שאנחנו מקבלים, זה מתחלק לשניים, אסירי ציון יכולים להיות זכאים בשני מסלולים. אחד, לפי גמלת הכנסות, שחוק גמלת הכנסות של אסירי ציון מותאם לחוק הבטחת הכנסה, גמלת הכנסות של הבטחת הכנסה, ובמקביל הם יכולים להיות זכאים לגמלת נכות לאסירי ציון על פי האחוזים שנקבעים להם בוועדה הרפואית. אני אתייחס קודם כול לוועדת נכות.

הוועדה הרפואית בודקת בוועדות ביטוח לאומי את הקשר הסיבתי של הפגימות שהם מגישים עליהן למאסר. וזה אומר שאנחנו בודקים מה היה במאסר ובמה הם נפגעו במאסר, והבעיה היא פה שאנשים אחרי 20 שנה מגישים ויש תחלואות חיים ולא יודעים להבדיל בין מה תחלואת החיים שהיא מאוד ברורה במסמכים הרפואיים לבין תחלואה שהם הגיעו אליה בגין המאסר, ובגלל זה אני מבינה שיש אי הבנה וכל הזמן אנחנו מסבירים את זה. אני אתן דוגמה חריגה. בן אדם נפל מסולם, הוא מגיש לי תביעה לנכות. הוא נפל מהסולם כי הוא עבד, זה לא קשור לזה שהוא היה אסיר ציון. ואת זה אני מסבירה בכל שיחה עם הנציגים ובכל שיחה שאני נדרשת אליה בנושא.

גמלת הכנסות היא גמלה שנבדקת לפי גובה הכנסות, אם מדובר ביחיד או אם מדובר בזוג על פי תעריפים של הכנסות של הבטחת הכנסה. אנחנו בודקים את הכנסות שני בני הזוג ובהתאם לזה נקבעת הזכאות. יש אסירי ציון שבגלל הכנסות גבוהות לא זכאים לגמלה הזאת כי יש רף שמונע כבר קבלת גמלה.

<u>היוייר עודד פורר:</u>

מה זמן הטיפול בבקשות! זמן ממוצע.

חדווה אבולעפיה:

תראה, לגמלת הכנסות זה מאוד מאוד מיידי כי היום יש לנו נתונים ואם אנחנו רואים שאין לנו, אנחנו מבקשים, אנחנו שולחים להם טפסים למלא של גמלת הכנסות ובקשה לצרף תלושי שכר או תלושי פנסיה של שני בני הזוג ואנחנו בודקים. זה גם עובר התאמה על הנתונים שקיימים במערכות הביטוח הלאומי. לכן הזמן הוא מאוד מהיר בעניין הזה. אם אין איזו תקלה או משהו, זה מיידי לאחר ההכרה, פותחים את התיק ומתחילים - - -

: היוייר עודד פורר

יש לכם איזשהו מגשר דובר אמהרית שבעצם התקשורת מול מגיש הבקשה מתבצעת באמהרית, שמסבירים לו בשפתו, שמלווים אותו בהגשת הטופס? הטופס הרי הוא בעברית.

צגה מלקו (הליכוד):

כן, זו הנגשת מידע.

: חדווה אבולעפיה

הטופס הוא בעברית ואני מקבלת את הטפסים, אני שולחת להם. במידה ואני רואה שיש בעיה, יש לנו עובדת, לא זוכרת את הסניף שלה, אנחנו פונים אליה כשצריך.

וגם הנציגים שיושבים עכשיו בכנסת מגיעים למשרדים, הם מכירים אותי, הם באים עם תעודות זהות. דג׳ה מתקשר אליי מתי שהוא רוצה עם תעודות זהות ואני כל הזמן אומרת, תגידו לי מה הבעיה, אנחנו עונים לכל שאלה, אנחנו משתמשים בנציגים.

: היו"ר עודד פורר

אוקיי.

צגה מלקו (הליכוד):

אני רוצה לשאול, שואלת חברת הכנסת מלקו. השאלה שלי היא לגבי הנגשת המידע. אני מכירה את הגוף פחות או יותר בעניין של אסירי ציון, אבל אין הנגשה, אין מידע, ואת מספרת עכשיו, אם יש מישהו אחת באיזשהו סניף, אתם מנסים לאלתר. למה שלא יהיה מאורגן? למה שלא יקבלו מידע? למה שלא תהיה הנגשה?

חדווה אבולעפיה:

אנחנו בתהליך הקמה - - -

צגה מלקו (הליכוד):

סליחה, תני לי לסיים את השאלה.

<u>דגין קנדה מולה:</u>

גם זאת שגייסנו אותה, היא מהארגון, בלי כלום.

<u>צגה מלקו (הליכוד):</u>

בדיוק, הנה. ארגון אסירי ציון הנציגים מדברים, הם גייסו אותה. אני חושבת, ביטוח לאומי, גוף רציני וגדול, לא יכול לתת מידע והנגשה! רק לאלתר אם יש איזושהי פקידה באיזשהו סניף בביטוח לאומי לחפש! חייב שתקשיבו לזה. אני מבינה שעד היום לא קיים, אני בדקתי את זה, הלאה, אני מבקשת, תביאו את ההנגשה, את המידע כדי שיקבלו את הזכויות שלהם.

: היוייר עודד פורר

את רוצה להשיב, חדווה?

<u>חדווה אבולעפיה:</u>

אנחנו מנסים להקים מרכז כזה. אנחנו כן בתהליך להקים מרכז שיהיו בו דוברי אמהרית כדי שלמתקשים יהיה קל יותר, אבל גם בעבודה שלי עם אסירי ציון האתיופים נתקלתי מעט מאוד מאוד באזרחים שלא הבינו אותי.

צגה מלקו (הליכוד):

כי הם לא קיבלו מידע.

<u>חדווה אבולעפיה:</u>

מעט מאוד. הרוב הם כבר דוברי עברית.

<u>היוייר עודד פורר:</u>

תודה, תודה רבה.

חדווה אבולעפיה:

הרוב דוברי עברית בסוף בעבודה שאני נפגשת איתם ביום-יום.

: היו"ר עודד פורר

תודה. הבטאמו, אתה רוצה משהו מטעם הסוכנות היהודית?

<u>הבטאמו יוסף:</u>

הגעתי מטעם הסוכנות היהודית, אני יכול להתייחס כי עסקתי בתחום שהייתי בתקופה אצל שרת העלייה והקליטה. אז התחלנו פרויקט של יד מכוונת של סטודנטים שיסייעו באמהרית במילוי טפסים לוועדות הרפואיות. ממה שאני למדתי בתקופה שלי, עיקר הבעיה היא הוועדות הרפואיות. כי בסופו של דבר, רוב אלה שמגישים בקשות להכרה כאסירי ציון, אין להם מסמכים רפואיים שהם טופלו או שיש להם בעיה רפואית ורוב הבקשות נשללות וזה נפסק שם. בתקופתי לפחות, אני העברתי לישראל בירו מספר טלפון שהביטוח הלאומי הקים לסיוע באמהרית לדוברי השפה. אני לא יודע מה קרה, אני כבר שלוש שנים לא בתחום.

צגה מלקו (הליכוד):

אבל במשרד הקליטה, אתה אומר בתקופה שלך - - -

: היו"ר עודד פורר

הפרויקט הזה עוד קיים! לא קיים!

: הבטאמו יוסף

אני כבר שלוש שנים לא בתחום.

צגה מלקו (הליכוד):

אתם נעזרתם! ידוע לכם מזה!

: הבטאמו יוסף

ישראל בירו היה.

<u>דגין קנדה מולה:</u>

הבטאמו, אני דגין.

<u>: הבטאמו יוסף</u>

אני יודע.

<u>דגין קנדה מולה:</u>

אני כתבתי לך מכתב להעביר לשרת הקליטה כדי שתטפל בנו, שתהיה תקשורת מהידע שלנו. אז אמרתם, אסור לנו לעזור במשרד הקליטה, זה משרד ממשלתי. איך אתם הופכים אותו עכשיו לעזרה?

<u>הבטאמו יוסף:</u>

אני לא אגיב על מה שהיה בעבר, אבל היו לפחות ארבע - - -

<u>צגה מלקו (הליכוד):</u>

לא, אמרת משרד הקליטה.

דגין קנדה מולה:

אני כתבתי לשרת הקליטה במיוחד.

: הבטאמו יוסף

אפשר שנייה? אני באתי כסוכנות, אני בא לתת לכם את הרקע הזה. לפני זה ישראל בירו היה יושב ראש הארגון, לפחות אני זוכר חמש פגישות. אמרנו להם שאנחנו לא יכולים להגיד באופן אקטיבי זה מוכר כאסיר ציון וזה לא מוכר כאסיר ציון. זוכר שנכנס לוועדת ערר עו״ד איציק דסה, הוא נמצא בוועדת הערר. נעשו פעולות, אני סיימתי תפקיד אחרי שנה, חלק מהדברים אני יודע שהתחילו. אם אני יכול לשים את האצבע ולהגיד מה יכול לפתור את הבעיה, זה להמשיך את הסיוע דרך יד מכוונת עם דוברי אמהרית שסייעו בהגשה לוועדות הרפואיות.

צגה מלקו (הליכוד):

השאלה, בתקופה שלך גם לא היה. למה אני אומרת את זה? אתה מדבר היום בכובע של הסוכנות בתפקיד שלך, אבל אתה אומר, במשרד הקליטה שהייתה הכרה, אבל דברים לא קרו. אי, אני בדקתי שמית.

: הבטאמו יוסף

את יכולה לבדוק כמה הוכרו.

צגה מלקו (הליכוד):

הנה, אומרים, יש אנשים שקיבלו סיוע! יש גוף כזה מאורגן שהיום יכולים לפנות אליו! גם בתקופה שלד היה!

<u>הבטאמו יוסף:</u>

חברת הכנסת צגה, את יכולה לבדוק כמה הוכרו בתקופה שאנחנו היינו, אבל אני לא בא עכשיו להחמיא.

צגה מלקו (הליכוד):

זה לא קשור לזה, זה שהוכרו, משהו אחר. אני מדברת על לתת להם סיוע.

: היוייר עודד פורר

לא, זה רלוונטי. חברת הכנסת מלקו, זה רלוונטי. אם יש תקופה מסוימת שבה הוכרו יותר, כנראה שטיפלו ביותר.

: חבטאמו יוסף

אני אדבר קונקרטית, בסדר? בדקנו, ו-50% מהבקשות של יוצאי אתיופיה בתקופה שלנו נדחו. היו מספר שיחות עם השופט בדימוס, 50% מהבקשות של מי שהגיש היו נדחות. לאחר מספר פגישות שקיימנו גם עם השופט בדימוס חנן אפרתי, שהוא היה ער לכל האתגרים שקיימים, בין התאריך האתיופי והתאריך הישראלי.

צגה מלקו (הליכוד):

לוח השנה.

: הבטאמו יוסף

לוח השנה. ואני יכול להגיד שמספר האלו שהוכרו עלה. האתגר הוא, אני אומר את זה שוב פעם, בתגמולים שהם מקבלים.

: היוייר עודד פורר

ברור, תודה. נתן מנטסנות.

נתן מנטסנות:

קודם כול, שמי נתן מנטסנות, אני רוצה לדבר על אנשים שלא הכירו בהם כאסירי ציון. הפעם הראשונה שאני מדבר לפני מכובדים. לכבוד חברת הכנסת ד"ר צגה מלקו, היושב ראש, מוזמנים יקרים, מכובדיי כולם. המסע שלנו מזכיר לי, דומה לאירוע הקשה שקרה ב-7 באוקטובר.

בעקבות המסע שלנו לארץ ישראל עברנו ברגל דרך מדבריות סודן, שם נתקלנו בשודדים רעים כמו בעלי חיים טורפים, נפגענו באלימות מילולית, פיזית, ונפשית באכזריות על ידי הסודנים שונאי ישראל. ואז קרו שלושה אירועים טרגיים לקהילתנו, ביתא ישראל, דומה למקרה שקרה בעוטף עזה.

אחת, משפחות שכולות רבות איבדו את יקיריהן, חלק מהם הרוגי מלכות. שתיים, יש פעילים יהודים בקרבנו שתוך כדי חירוף נפש פעלו בהתנדבות לעשייה מובהקת של מילוט יהודים ימים כלילות מנקודה לנקודה בתוך סודן. חלק מהם נתפסו, עברו חקירות באלימות ועינויים קשים, גם אני הייתי בניהם. שלוש, נשים צעירות יהודיות עברו אונס קבוצתי אכזרי בידי שונאי ישראל בני עוולה. כתוצאה מהמסע המפרך, מההתנהגות האכזרית של הסודנים נשארו ליהודים רבים סיוטים וצלקות לכל חייהם ונגרם נזק פוסט-טראומטי.

רוב הנפגעים עדיין לא קיבלו הכרה, ביניהם אני. בגלל בעיות בירוקרטיה וקריטריונים לא מתאימים לתנאים שעברנו דרך מדבריות סודן, מדינה עויינת לישראל. אני הייתי פעמיים בכלא הסודני בגלל שעזרתי ליהודים נזקקים רבים בהתנדבות. לצערי, נתפסתי על ידי חיילים סודנים, עברתי עינויים קשים, בחקירות היה גיהנום, יצאתי מהמוות בדרך נס. נשארו לי צלקות בגוף, זיכרונות בנשמה. כבר הייתי מעדיף עשר שנים במדינה אחרת בכלא ולא בסודן שעה אחת. ממש סכנה ממשית.

אני שמח כאן להשתתף בישיבה ביוזמתה, בהובלה של חברת הכנסת ד״ר צגה מלקו. כולנו מצפים בתקווה שהפרויקט ההיסטורי יטופל בהקדם על מנת שכל הנפגעים יקבלו הכרה כראוי. כמובן תלוי בשינוי חוק, חקיקה, חוק אסירי ציון, התאמת קריטריונים לנפגעים של עליית יהודי אתיופיה דרך מדבריות סודן, בכל מקום שהיו בסכנת חיים בכלא באתיופיה וצריכים להכיר בהם. תודה רבה.

: היוייר עודד פורר

תודה רבה, תודה. לפני סיכום, חברת הכנסת מלקו, את רוצה!

צגה מלקו (הליכוד):

כן, לסכם. תראו, אני רוצה להגיד פה קודם כול, האנשים המכובדים האלה, אסירי ציון מבוגרים היום. כשהיו בכלא לפני 30, 40 שנה כמובן כולם היו צעירים ועשו מה שמוטל עליהם למען עלייתנו, לשמירת יהדותנו. אנחנו גאים שאנחנו במדינת ישראל, אנחנו באמת תורמים ובאנו להשתלב, לבנות ולהיבנות. כולם כמעט אני יכולה להגיד, ילדים, לחלקם נכדים, יש להם חיילים בתקופה הזאת.

אבל התקופה של אסירי ציון של יוצאי אתיופיה, אתם יודעים, בגלל התרבות, אנחנו שקטים, בגלל המנטליות, רובם אפילו על הפוסט-טראומה לא דיברו. יש נשים שעברו אונס, יש נשים שאחרי זה לא התחתנו עוד פעם, יש משפחות שלמות שנפטרו. אני מכירה משפחה אחת שאיבדה 12 ילדים בסודן.

ועם כל הטראומה, אף אחד לא מספר. אי, פוחדים לספר, בי, אומרים ברוך השם, רק אנחנו הגענו לירושלים. אבל את התמימות הזאת הממסד מנצל, הממסד מנצל, הבירוקרטיה הורגת אותנו. חבר׳ה, רוב האנשים הגישו בקשה, הוועדות היו מתקיימות פעם ב-, אנשים לא קיבלו תשובה, הלכו לעולמם. תקשיבו, לא רק התגמול, עזרה כספית, הנפש. על ההוקרה, על העשייה לדורות הבאים, זה כל כך חשוב לנו.

לכן, הבירוקרטיה, אם זה משרד הקליטה, גם ביטוח לאומי, חבר׳ה, תתעוררו. היום, הדור שלי או הדור של הילדים שלהם, לא נשתוק. צריך לקבל מענה בשפה שמבינים אותה, צריכה להיות הנגשה, העניין הזה הוא לא פוליטיקה, העניין הזה בדם שלנו, בנשמה שלנו. אני מאוד מעריכה, אדוני היושב ראש, אתה שותף לזה, אני מכירה אותך טוב מאוד. הנה, הרמת את זה, דיברנו! ממש לא, אני זוכרת את זה, באתי, אמרתי לך שפנו אליי, אומר לי בואי נקבע פגישה, זה כל כך חשוב.

נציגי משרד הקליטה, אנא, בבקשה, תפסיקו. היה פה, לא היה, אנחנו יודעים. משרד הקליטה, אני יכולה להגיד לכם, כמו את הבית שלי אני מכירה אותו, מגיל 16. לכן אל תעבדו עלינו, תתקנו, בואו ניתן כבוד לאנשים שנשארו, לאנשים שלא הוכרו, להכיר בהם. יש אנשים שהיו ביחד במסע, ביחד, מאותו כפר, היו בכלא באותו כלא, שוחררו, הגיעו באותו יום לארץ, חלקם הוכרו, חלקם לא. למה זה קרה! אני מאמינה שמטעות בזמן שממלאים את הטופס, הטופס הזה כל כך מסורבל. אפילו אני, אקדמאית, להבין אותו זה לא פשוט.

: היוייר עודד פורר

ברור.

צגה מלקו (הליכוד):

לכן אני מבקשת, כולם תתגייסו. ואדוני היושב ראש, אני מאוד מעריכה, אני בטוחה שאתה תסכם והייתי רוצה גם את התוצאות.

: היו"ר עודד פורר

תודה. אני רוצה לסכם את הדיון. ראשית, אני רוצה להודות לך על היוזמה לקיום הדיון, בהחלט זה נושא שראוי למעקב. יש פה כמה דברים שאפשר לעשות בטווח הזמן המיידי ויש דברים שצריכים לקחת אולי קצת יותר.

ראשית, את זה אני אומר דווקא כן לחברת הכנסת מלקו. ככל שבחוק עצמו יש דברים שאת חושבת שצריך לתקן, צריך להגיש הצעה לתיקון חקיקה. בסוף, גם הביטוח הלאומי, גם משרד העלייה והקליטה, הם פועלים במסגרת החוק. לכן, אם יש נושאים שעולים מקרב הקהילה שאומרים, אוקיי, יש פה דברים שצריך להקל, לשנות, להוסיף, הדרך לתיקון חקיקה, את מכירה אותה היטב.

הדבר השני שכן אפשר לעשות, וזו הפנייה שלי למשרד העלייה והקליטה, קחו את העניין הזה, בין אם באמצעות יד מכוונת, בין אם בדרך אחרת. זה ברור לחלוטין שנושא מיצוי הזכויות פה הוא חשוב. צריכה להיות לארגון כתובת במשרד הקליטה או מישהו שמגשר מול משרד העלייה והקליטה שיודע לעשות את הדברים האלה, וזה נכון גם מולכם וגם מול הביטוח הלאומי. זה יכול להיות בשיתוף עם הסוכנות היהודית. בסופו של יום, זה צריך להיות משהו מובנה היהודית, זה יכול להיות לא בשיתוף עם הסוכנות היהודית. בסופו של יום, זה צריך להיות משהו מובנה ואני לא רואה סיבה שזה לא יהיה בטווח הזמן המיידי. זה באמת דבר ברמה - - -

<u>גלית כהן:</u>

זה נמצא כי אני נמצאת שם. עו״ד פורר, אני נמצאת שם.

<u>היו"ר עודד פורר:</u>

אבל את לא דוברת אמהרית.

:גלית כהן

נכון, אבל כשהם באים אליי, אני יודעת בדיוק למי להפנות אותם ואיך לסייע להם. אנחנו הגוף שמסייע ומחבק אותם.

: היוייר עודד פורר

רגע, מה שאני מנסה לומר זה - - -

אני לא רוצה שיבטלו את זה כאן בדיון הזה.

: היו"ר עודד פורר

אני בכלל לא מבטל את זה. אני רק אומר שהרבה פעמים, גם כדי לגשת אליכם, את השלטון, לגשת אלייך זה כאילו איזשהו תהליך שגם מי שמגיע אלייך כבר צריך לבוא יותר מוכן. אני חושב שבאמת הגישור

<u>גלית כהן:</u>

לא, עו״ד פורר, הטלפון שלי - - - לאסירי ציון.

: היוייר עודד פורר

אני חבר כנסת. אני אמנם גם עורך דין, אבל אני לא בבית משפט כרגע. והבנתי, גלית.

:גלית כהן

סליחה, חבר הכנסת, סליחה. אני רוצה רק להגיד לך, הטלפון שלי פשוט בעדה עצמה. זה לא שהם צריכים לעבור איזושהי בירוקרטיה כדי להגיע לרשות.

<u>היו"ר עודד פורר:</u>

זה ברור. ועדיין ישנם כאלה שיותר נוח להם לבוא אלייך עם מישהו שמכיר אותך, עם מישהו שכבר מדבר איתך. ופה אני חושב שהגישור הזה הוא חשוב.

דבר נוסף, אני לא רואה סיבה שלא יהיה, גם חיפשתי בחוק, אין מניעה בחוק, שיהיה נציג מטעם העדה, נציג ציבור, בוועדות עצמן. יותר מזה, בוועדת הערר יש לשר סמכות למנות נציג. אגב, לא כתוב נציג מקרב עובדי המשרד. אני חושב שהיה ראוי למנות, לפחות בוועדת הערר, נציג אפילו מטעם הארגון. אם יש כבר משהו שמגיע לוועדת הערר, צריך להיות משהו. השקיפות הזו, הפתיחות הזו היא חשובה גם ליצירת האמוו.

לגבי תרגום טפסים לאמהרית, אני לא יודע אם יש איזשהו צורך בזה כי אני לא בטוח שדווקא התרגום פה זה הבעיה, אני חושב שדווקא הנושא של המגשרים הרבה יותר משמעותי.

תודה רבה, הישיבה נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 11:04.